

Handläggare
Marie Svärd
Telefon: 08-50806230**Till**
Bromma stadsdelsnämnd
2023-10- 26

En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44).

Svar på remiss kommunstyrelsen, KS 2023/1001

Förvaltningens förslag till beslut

Bromma stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Barn och unga som begår brott innan fyllda 18 år särbehandlas vid straffmätningen och påföljdsvalet. Det innebär bl.a. att det krävs synnerliga skäl för att bestämma påföljden för ett barn till fängelse. Utredningen har inte i uppdrag att föreslå några förändringar i det avseendet. Barn ska även i fortsättningen dömas till frihetsberövande påföljd enbart i undantagsfall. Det finns flera skäl att tro att strafftiderna kommer att bli längre för unga lagöverträdare. Om straffen som döms ut blir längre är det ännu viktigare att den intagne får stöd vid övergången mellan institution och frihet. Kriminalvården anförtros uppgiften att verkställa frihetsberövande påföljder för unga.

Utredningen föreslår en ny verkställighetslag, fängelselagen för unga (2027:000). Den lagen ska gälla om den innehåller avsteg från det som följer av fängelselagen (2010:610), som i övrigt ska kunna tillämpas. Utredningens förslag är att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2028.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslag om bestämmelser och ansvar för verkställighet.

Bromma stadsdelsförvaltningKöpsvängen 24
Box 150 17
167 15 Bromma
Växel 08-508 06 000
Fax 08-508 06 011
bromma@stockholm.se
www.stockholm.se

Bakgrund

Kommunstyrelsen har för yttrande remitterat remiss av en översyn av reglering om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44). Utredningen har haft i uppdrag att göra en översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för lagöverträdare som begår brott innan fyllda 18 år och föreslå lämpliga förändringar.

Utgångspunkten för översynen är behovet av en ordning som möjliggör tillräckligt ingripande reaktioner vid mycket allvarlig brottslighet, innefattar adekvata återfallsförebyggande åtgärder och som säkerställer en trygg och säker miljö. I uppdraget ingår att särskilt överväga vilken myndighet som är bäst lämpad att ansvara för verkställigheten av den eller de frihetsberövande påföljder som föreslås användas,

Ärendet

Barn och unga som begår brott innan fyllda 18 år särbehandlas vid straffmätningen och påföljdsvalet. Det innebär bl.a. att det krävs synnerliga skäl för att bestämma påföljden för ett barn till fängelse. Utredningen har inte i uppdrag att föreslå några förändringar i det avseendet. Barn ska alltså även i fortsättningen dömas till frihetsberövande påföljd enbart i undantagsfall.

Det finns flera skäl att tro att strafftiderna kommer att bli längre för unga lagöverträdare. Om straffen som döms ut blir längre är det ännu viktigare att den intagne får stöd vid övergången mellan institution och frihet. En frihetsberövande påföljd för unga bör innehålla stöd vid övergången mellan institution och frihet. Det ska även finnas möjligheter för samhället att kontrollera att den frigivne sköter de villkor som sätts upp i samband med frigivningen och kan ingripa på ett tidigt stadium vid en ogynnsam utveckling.

Ny verkställighetslag

Utredningen resulterade i förslaget om en ny verkställighetslag; fängelselagen för unga (2027:000). Lagen gäller vid avsteg från fängelselagen (2010:610), som i övrigt ska kunna tillämpas. Utredningens förslag är att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2028.

Den verksamhet som ansvarar för att verkställa frihetsberövande påföljder ska ha möjlighet att hindra rymningar, stå emot fritagningar och skapa förutsättningar för att skydda såväl intagna som personal mot hot och våld, talar för att Kriminalvården anförtros uppgiften att verkställa frihetsberövande påföljder för unga. En förutsättning är att Kriminalvårdens verksamhet anpassas till att barn ska vistas där. Det innebär bl.a. att barn ska avtjäna fängelse vid särskilda ungdomsavdelningar där de kan hållas avskilda från vuxna intagna under verkställigheten. Barn ska avtjäna straffet under trygga förhållanden, med rätt till lämplig sysselsättning i form av t.ex. skola, behandling och fritidsaktiviteter. Det kräver personal med rätt kompetens och erfarenhet.

Fängelselagen för unga ska i första hand tillämpas när den som avtjänar fängelse är under 18 år. Den som avtjänar fängelse enligt fängelselagen för unga ska vara placerad vid en särskild ungdomsavdelning. I fängelselagen för unga finns även särskilda bestämmelser om t.ex. sysselsättning, ersättning, permission och utslussning.

I fängelselagen för unga finns det även bestämmelser om villkorlig frigivning. Den som avtjänar fängelse enligt fängelselagen för unga ska alltid ställas under övervakning vid villkorlig frigivning. Det ska dessutom krävas synnerliga skäl för att skjuta upp villkorlig frigivning för ett barn.

Statens institutionsstyrelse kan renodlas till att enbart avse vård

För Statens institutionsstyrelse (SiS) skulle en förändring innebära att Kriminalvården tar över ansvaret för de dömda leda till att SiS verksamhet kan renodlas till att enbart avse vård. Antalet barn och unga som är i akut behov av tvångsvård har ökat på senare tid, vilket har lett till att det uppstått kö till den tvångsvård som bedrivs vid de särskilda ungdomshemmen. Om SiS inte längre ska verkställa sluten ungdomsvård kan de platser som för närvarande används för den påföljden i stället användas för vård. En förändring som innebär att barn som tvångsvårdas tas omhand av en myndighet med ett tydligt vårduppdrag medan barn som döms för allvarliga brott omhändertas av en annan myndighet med det huvudsakliga uppdraget att verkställa straff skulle också göra systemet mer tydligt och renodlat. Utredningen föreslår vidare att det ska införas en möjlighet att i undantagsfall besluta att ett barn som döms till fängelse kan verkställa straffet vid ett särskilt ungdomshem.

Konsekvenser för kommuner

Utredningens bedömning är att socialtjänsterna i landets samtliga kommuner kommer att påverkas av förslagen bl.a. genom att det införs ett krav på att socialnämnden i den dömdes hemkommun ska utse en särskild person att vara ansvarig handläggare för barn som avtjänar fängelse och genom att Kriminalvården och SiS ska samverka med socialnämnden i den dömdes hemkommun under hela verkställigheten. Utredningen föreslår att kommunernas anslag bör ökas motsvarande den uppskattade kostnaden.

Konsekvenser för barn

Utredningens bedömning är att förslagen kommer att påverka barn, främst i åldern 15 till 18 år som döms till frihetsberövande påföljd efter att förslagen genomförts, men även andra barn i alla åldrar såsom syskon, vänner och bekanta till personer som döms.

Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Utredningens bedömning är att förslagen inte på något beaktansvärt sätt påverkar jämställdheten mellan kvinnor och män.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för socialtjänst och fritid.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens fokus är att bedriva tidigt och samordnat stöd för att förebygga att barn och unga hamnar i kriminalitet. Detta sker bland annat genom trygghetsarbete med fokus på unga i risk för kriminalitet i samverkan med skola och polis.

När barn och unga hamnar i frihetsberövande påföljder ställer sig förvaltningen positiv till samverkan med kriminalvården för att stötta och förbereda individerna för utslussning. Gällande förslaget att hemkommunen ska utse en särskild person att vara ansvarig handläggare för barn som avtjänar fängelse, kan vara en utmaning i fråga om kompetensförsörjning och dessutom sårbart med endast en handläggare under hela verkställigheten.

Förvaltningen instämmer att Kriminalvårdens verksamhet måste anpassas till den nya målgruppen så att rättigheter som följer av barnkonventionen säkerhetsställs. Det handlar främst om att barn ska avtjäna straffet under trygga förhållanden med rätt till sysselsättning såsom skola, behandling och fritidsaktiviteter.

Förvaltningen vill vidare betona vikten av att i samverkan med andra relevanta aktörer stärka arbetet med främjande, preventiva och tidiga insatser för att förebygga normbrytande beteende och brott.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslag om bestämmelser och ansvar för verkställighet.

Susanna Halldin Olsson
Stadsdelsdirektör
Bromma stadsdelsförvaltning

Magnus Borgsten
Avdelningschef
Socialtjänst och fritid

Bilaga

En översyn av reglering om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44).

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanna Halldin Olsson, Stadsdelsdirektör	2023-10-09
Magnus Borgsten, Avdelningschef	2023-10-09